

Ekonometrija

1 užduotis

Eglė Kaleckaitė

2011 m. spalio 8 d.

Mano nagrinėjama įmonių grupė yra trečia, o endogeninis kintamasis – val_Ax. Prieš pradėdama tolimesnį darbą su duomenimis, iš pradžių juos pertvarkiau formatu, kuris būtų tinkamas panelinių duomenų analizei su R, t.y. dabar duomenis sudaro 11 stulpelių:

nr, time, veikla, grupe, paj, dsk, val, atlyg, ter, nace1, nace2

Taigi atsirado papildomas stulpelis su data - *time*, kuriame skaičius po kablelio žymi ketvirtį, t.y. x.00 žymi pirmą x metų ketvirtį, x.25 – antrą, x.50 – trečią ir x.75 – ketvirtą.

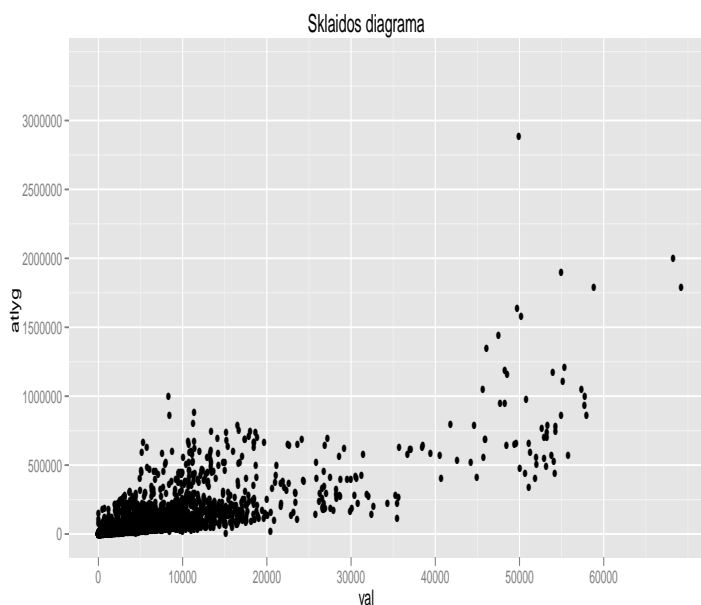
1 Duomenų aprašymas ir paruošimas

Žemiau patektoje lentelėje matyti kiekvienas duomenų stulpelis ir jo pagrindinės charakteristikos.

nr		time		veikla		grupe		paj	
Min.	: 530	Min.	:2005	Min.	:70	Min.	:3	Min.	: 0
1st Qu.:	4246	1st Qu.:	2006	1st Qu.:	70	1st Qu.:	3	1st Qu.:	20199
Median	: 6520	Median	:2007	Median	:70	Median	:3	Median	: 161270
Mean	: 6645	Mean	:2007	Mean	:70	Mean	:3	Mean	: 1013081
3rd Qu.:	9278	3rd Qu.:	2008	3rd Qu.:	70	3rd Qu.:	3	3rd Qu.:	551697
Max.	:11944	Max.	:2009	Max.	:70	Max.	:3	Max.	:68509767
								NA's	: 15460
dsk		val		atlyg		ter			
Min.	: 0.500	Min.	: 0.0	Min.	: 0	Min.	: 11.00		
1st Qu.:	2.000	1st Qu.:	711.8	1st Qu.:	2784	1st Qu.:	13.00		
Median	: 3.000	Median	: 1808.0	Median	: 7500	Median	: 19.00		
Mean	: 6.281	Mean	: 3849.4	Mean	: 29180	Mean	: 23.31		
3rd Qu.:	7.000	3rd Qu.:	4369.5	3rd Qu.:	22772	3rd Qu.:	21.00		
Max.	: 359.500	Max.	:69208.0	Max.	:3427509	Max.	: 91.00		
NA's	:4309.000	NA's	:16368.0	NA's	: 4309	NA's	:352.00		
nace1		nace2							
Min.	:452100	Min.	: 24000						
1st Qu.:	:702000	1st Qu.:	:682000						
Median	:702000	Median	:682000						
Mean	:703170	Mean	:665281						
3rd Qu.:	:702000	3rd Qu.:	:682000						

Max. :930500   Max. :960900
 NA's : 288   NA's : 288

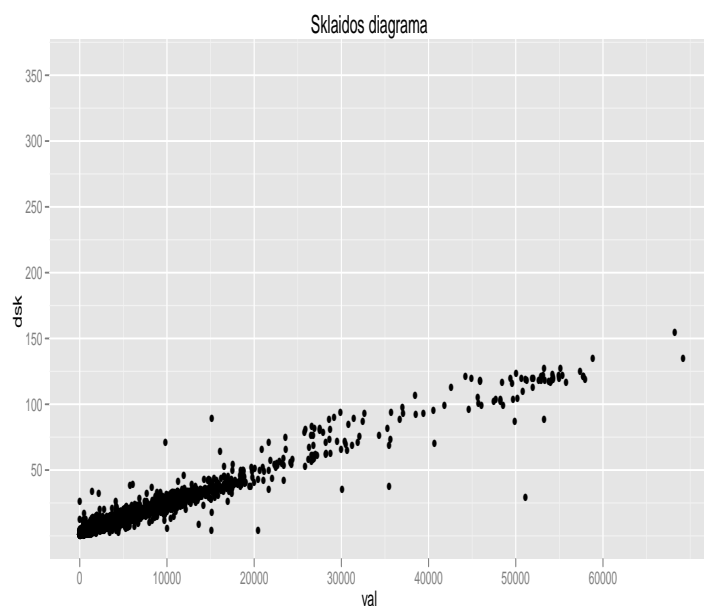
Stulpeliai *veikla* ir *grupe* yra neįdomūs, nes jie yra konstantos. Taip pat galima pasakyti, jog duomenys korektiški ženklų prasme, t.y. nėra neigiamų reikšmių. Minimalios pajamų, valandų ir atlyginimo reikšmės yra 0. Lentelė taip pat parodo ir NA (praleistų) reikšmių kiekį kiekvienam rodikliui. Kadangi kiti rodikliai yra beveik konstantos ir žymi tik priklausymai vienai ar kitai grupei, tai mus labiau domina *val* bei *atlyg* ir *dsk* priklausomybė. Tai galima pamatyti paveikslėliuose 1 ir 2. Paveikslėliuose galima pastebėti didelę duomenų koncentraciją ties mažesnėmis reikšmėmis. Taigi, galima sakyti, jog mažesnių įmonių yra ženkliai mažiau nei didelių. Taip pat galime pastebėti ryškią valandų ir darbuotojų skaičiaus tiesinę priklausomybę. Būtų keistą, jei būtų kitaip. Tačiau tarp atlyginimų ir valandų priklausomybė ne tokia aiški, lyg ir galima įžvelgti eksponentinę priklausomybę.

1 pav.: Kintamųjų *val* ir *atlyg* sklaidos diagrama

Iš viso turima 1430 įmonių priklausančių trečiai grupei, tačiau domina tik tos, kurių rodiklis *val* turi bent vieną reikšmę per visus metus. Kitu atveju, duomenys nesuteiks naudingos informacijos. Tokių įmonių yra 651:

[1]	530	544	552	570	571	574	577	580	591	607	629	683
[13]	729	743	748	750	757	807	815	875	889	949	1088	1099
[25]	1128	1193	1195	1208	1209	1241	1264	1272	1291	1306	1307	1337
[37]	1346	1405	1433	1489	1514	1560	1590	1596	1602	1655	1661	1668
[49]	1672	1687	1708	1765	1794	1825	1845	1872	1887	1896	1901	1918
[61]	1941	1944	1945	1947	1966	1967	2095	2113	2116	2137	2145	2153
[73]	2156	2157	2174	2177	2189	2200	2215	2249	2254	2256	2259	2266
[85]	2267	2269	2277	2280	2283	2284	2294	2327	2342	2394	2440	2468

2 pav.: Kintamųjų *val* ir *dsk* sklaidos diagrama

[97]	2491	2508	2530	2596	2697	2707	2708	2725	2727	2799	2813	2867
[109]	2869	2911	2936	2952	2955	2964	2972	2973	2976	2982	2989	3049
[121]	3139	3165	3181	3200	3203	3206	3208	3230	3305	3313	3351	3361
[133]	3362	3366	3368	3374	3375	3398	3401	3440	3469	3528	3585	3607
[145]	3632	3649	3657	3660	3670	3681	3682	3683	3685	3687	3690	3693
[157]	3696	3731	3759	3761	3789	3795	3830	3896	3942	3972	3978	3988
[169]	3995	4004	4006	4009	4036	4040	4055	4062	4063	4064	4065	4078
[181]	4085	4090	4091	4099	4100	4101	4108	4112	4119	4122	4152	4190
[193]	4229	4243	4273	4325	4455	4481	4483	4517	4533	4564	4574	4591
[205]	4603	4636	4639	4646	4647	4648	4650	4651	4652	4654	4681	4686
[217]	4687	4708	4722	4734	4735	4737	4741	4747	4760	4761	4763	4765
[229]	4775	4776	4779	4791	4800	4807	4818	4820	4824	4847	4853	4867
[241]	4870	4873	4886	4889	4892	4894	4896	4899	4901	4904	4906	4908
[253]	4917	4918	4919	4924	4925	4947	4963	4968	4973	4979	5029	5052
[265]	5053	5057	5060	5116	5118	5151	5162	5169	5175	5212	5224	5228
[277]	5280	5290	5338	5400	5411	5428	5442	5457	5477	5501	5553	5573
[289]	5587	5609	5644	5645	5660	5709	5716	5736	5757	5760	5766	5778
[301]	5802	5825	5840	5845	5896	5903	5904	5971	5992	6012	6024	6025
[313]	6044	6050	6053	6061	6062	6074	6077	6080	6093	6094	6099	6101
[325]	6103	6139	6148	6151	6152	6160	6163	6167	6168	6170	6175	6178
[337]	6179	6182	6190	6200	6201	6206	6209	6214	6218	6245	6248	6251
[349]	6255	6270	6282	6285	6316	6318	6325	6326	6334	6337	6338	6348
[361]	6355	6361	6385	6390	6411	6424	6438	6445	6459	6462	6464	6486
[373]	6534	6539	6542	6548	6554	6570	6571	6592	6641	6653	6746	6768
[385]	6784	6847	6907	6914	7056	7074	7090	7123	7139	7199	7245	7265
[397]	7357	7385	7425	7455	7509	7510	7529	7688	7761	7767	7838	7845

```

[409] 7868 7887 7889 7890 7954 7955 8017 8020 8041 8068 8073 8085
[421] 8105 8120 8136 8143 8145 8148 8152 8162 8183 8224 8240 8246
[433] 8266 8302 8361 8409 8411 8442 8475 8477 8483 8485 8544 8554
[445] 8588 8594 8605 8643 8694 8700 8733 8734 8740 8742 8766 8769
[457] 8787 8794 8853 8860 8864 8869 8896 8917 8937 8947 8962 8968
[469] 8974 8975 8979 9001 9002 9006 9007 9029 9034 9049 9074 9079
[481] 9087 9088 9089 9090 9096 9103 9112 9114 9120 9122 9129 9145
[493] 9147 9152 9153 9158 9164 9178 9182 9184 9185 9186 9191 9193
[505] 9195 9202 9213 9214 9216 9245 9250 9257 9262 9263 9266 9267
[517] 9277 9278 9281 9282 9284 9310 9336 9341 9356 9391 9400 9413
[529] 9414 9417 9421 9427 9428 9431 9435 9450 9480 9491 9492 9495
[541] 9501 9516 9519 9541 9542 9543 9547 9554 9578 9598 9610 9628
[553] 9630 9631 9674 9683 9684 9716 9718 9731 9733 9753 9754 9760
[565] 9774 9775 9782 9787 9799 9804 9856 9868 9870 9893 9908 10008
[577] 10017 10051 10057 10092 10122 10149 10166 10167 10204 10206 10263 10265
[589] 10285 10311 10320 10350 10381 10398 10416 10440 10465 10477 10492 10535
[601] 10565 10567 10597 10629 10650 10668 10687 10694 10732 10765 10787 10838
[613] 10842 10855 10904 10939 10973 10992 10997 11016 11025 11065 11089 11160
[625] 11167 11283 11374 11382 11409 11438 11452 11468 11489 11612 11707 11720
[637] 11730 11760 11795 11797 11812 11819 11824 11829 11839 11853 11855 11859
[649] 11880 11931 11939

```

Dabar pagrindinės duomenų charakteristikos atrodo taip:

nr	time	veikla	grupe	paj
Min. : 539	Min. :2005	Min. :70	Min. :3	Min. : 0
1st Qu.: 4819	1st Qu.:2006	1st Qu.:70	1st Qu.:3	1st Qu.: 45000
Median : 7187	Median :2007	Median :70	Median :3	Median : 198609
Mean : 6980	Mean :2007	Mean :70	Mean :3	Mean : 1110513
3rd Qu.: 9432	3rd Qu.:2008	3rd Qu.:70	3rd Qu.:3	3rd Qu.: 621630
Max. :11944	Max. :2009	Max. :70	Max. :3	Max. :68509767
				NA's : 5695

dsk	val	atlyg	ter
Min. : 0.500	Min. : 0.0	Min. : 0	Min. : 11.00
1st Qu.: 2.000	1st Qu.: 711.8	1st Qu.: 4500	1st Qu.: 13.00
Median : 4.500	Median : 1808.0	Median : 13916	Median : 18.00
Mean : 8.167	Mean : 3849.4	Mean : 43096	Mean : 21.69
3rd Qu.: 9.000	3rd Qu.: 4369.5	3rd Qu.: 40688	3rd Qu.: 21.00
Max. : 154.500	Max. :69208.0	Max. :2883086	Max. : 91.00
NA's :1705.000	NA's : 5952.0	NA's : 1705	NA's :212.00

nace1	nace2	t
Min. :452100	Min. : 24000	Min. :2005
1st Qu.:702000	1st Qu.:682000	1st Qu.:2006
Median :702000	Median :682000	Median :2007
Mean :703986	Mean :657128	Mean :2007
3rd Qu.:702000	3rd Qu.:682000	3rd Qu.:2008
Max. :930500	Max. :960900	Max. :2009
NA's : 188	NA's : 188	

Kad susidaryčiau aiškesnį vaizdą, kokie yra turimi duomenys, išsibrėžiau kiekvienos įmonės kiekvieno rodiklio grafikus. Jie patalpinti šio dokumento priseg-tuke *pdf* formatu, pavadinimu *all_ind.pdf*. Panašu, jog duomenys turi daug

tuščių reikšmių ir trūkių. Iš pradžių pabandyti tai ignoruoti ir sudaryti panelinių duomenų modelį. Taip pat paruošiu kelis duomenų masyvus, t.y. skelsiu duomenis pagal tuščių reikšmių kiekį bei skaidysiu į grupes. Ir bandysiu pagerinti rezultatus.

2 Modeliavimas

Kaip jau minėta, pradžioje sudarysiu paprastą panelių duomenų modelį. Kadangi kintamieji *nace1* ir *nace2* žymi tą patį tik pagal skirtingus reikalavimus, pasiliksiu vieną iš jų. Tegul tai būna *nace2*. Sudarysiu *pooled* panelinių duomenų modelį (R paketas *plm*) duomenims iki 2008 metų:

```
val ~ t + dsk + atlyg + ter + nace1
```

```
Oneway (individual) effect Pooling Model
```

```
Call:
```

```
plm(formula = fm, data = model.data, effect = "individual", model = "pooling")
```

```
Unbalanced Panel: n=691, T=1-12, N=4702
```

```
Residuals :
```

Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
-23000	-342	51	396	38600

```
Coefficients :
```

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	1.9181e+05	4.7360e+04	4.0500	5.204e-05 ***
t	-9.5991e+01	2.3602e+01	-4.0670	4.840e-05 ***
dsk	3.9346e+02	2.1132e+00	186.1888	< 2.2e-16 ***
atlyg	4.9017e-03	2.5771e-04	19.0203	< 2.2e-16 ***
ter	-1.1681e+00	1.2337e+00	-0.9469	0.3438
nace1	5.5020e-04	6.7892e-04	0.8104	0.4177

```
---
```

```
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
Total Sum of Squares: 2.1153e+11
```

```
Residual Sum of Squares: 8591400000
```

```
R-Squared : 0.95938
```

```
Adj. R-Squared : 0.95816
```

```
F-statistic: 22184.7 on 5 and 4696 DF, p-value: < 2.22e-16
```

Du kintamieji yra nereikšmingi (*ter* ir *nace1*), tačiau jei jie nereikšmingi, jų dydžiai ir neturės reikšmingos įtakos endogeniniam kintamajam. Tokių kintamųjų pašalinti nėra prasmės, tuo labiau, kai nežinoma, ar gautas modelis geras. Gerų rezultatų nerodo ir paklaidų kvadratų sumos. Dar galima pastebėti, jog laiko įtaka yra neigiama. Būtų galima logaritmuoti *atlyg*, tačiau šis kintamasis turi nulinių reikšmių. Pabandžiau įtraukti teritorijos žymimuosius kintamuosius, tačiau rezultatai tik pablogėjo. Taip pat galima bandyti įtraukti sezoninius žymimuosius kintamuosius. Tai ir padarysiu. Įrauksiu tris žymimuosius kintamuosius *s2*, *s3* ir *s4*, kurie žymės antrą, trečią ir ketvirtą sezonus atitinkamai.

```

val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:
plm(formula = fm.s, data = model.data1, effect = "individual",
     model = "pooling")

Unbalanced Panel: n=691, T=1-12, N=4702

Residuals :
      Min.   1st Qu.   Median   3rd Qu.    Max.
-22900.0  -337.0      59.6     397.0   38500.0

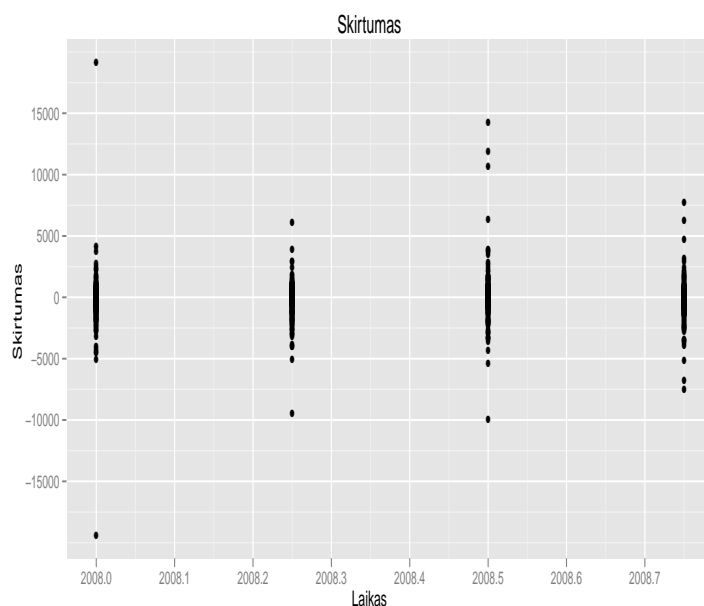
Coefficients :
              Estimate Std. Error t-value Pr(>|t|)
(Intercept)  2.0652e+05  5.0142e+04   4.1187 3.876e-05 ***
t            -1.0330e+02  2.4999e+01  -4.1322 3.656e-05 ***
s2           -9.0789e+01  5.6563e+01  -1.6051  0.108540
s3           -1.5269e+02  5.7615e+01  -2.6501  0.008073 **
s4            7.8624e+01  5.9353e+01   1.3247  0.185337
dsk           3.9365e+02  2.1100e+00 186.5621 < 2.2e-16 ***
atlyg         4.8759e-03  2.5732e-04  18.9486 < 2.2e-16 ***
ter          -1.2040e+00  1.2315e+00  -0.9776  0.328312
nace1         5.4479e-04  6.7962e-04   0.8016  0.422815
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares:    2.1153e+11
Residual Sum of Squares: 8554800000
R-Squared      : 0.95956
Adj. R-Squared : 0.95772
F-statistic: 13918.3 on 8 and 4693 DF, p-value: < 2.22e-16

```

Matome, kad ir s_3 yra reikšmingas. Nepašalinu ir likusių kintamųjų. Pabandy-
siu padaryti šio modelio prognozę. Prognozių grafikai patalpinti šio dokumento
prisegtuke pavadinimu *Valandos_prognoze_skirtumas_zym.pdf*. Iš paveikslėlių
matyti, jog gan dažnai prognozė daug nuklysta nuo realių duomenų (turint
omenyje, jog dirbama su gan dideliais dydžiais). Tačiau yra ir nemažai atvejų,
kai prognozė labai nutolsta nuo realybės. Skirtumai tarp valandų ir jų progno-
zės pavaizduoti paveikslėliuose 3 ir 4. Reikia pastebėti, jog nepavaizduotos tos
reikšmės, kurioms nebuvo realių duomenų, nes palyginimui jos nereikšmingos.
Tačiau taip pat svarbu paminėti, jog išprognozuotų reikšmių buvo daugiau nei
realiųjų.

Bendras įspūdis nėra blogas, bet pabandyčiau prognozes pagerinti. Kadangi
duomenis sudaro įvairaus ilgio valandų laiko eilutės, būtų galima tokias eilutes
skirstyti į ilgesnes ir trumpesnes pagal kintamąjį *val*. Ilgesnėmis laikysiu eilutes,
kurias sudaro bent 4 netuščios reikšmės, visa kita bus laikoma kaip trumpos
laiko eilutės. Taip pat pastebėjau, jog valandas sudaro ir pastovios laiko eilutės
(konstantos). Konstantas prognozuoti lengva, tam nereikia sudaryti regresijos,
užtenka pratęsti tą pačią reikšmę. Tokių yra 9:

3 pav.: Taškais pavaizduotos visų įmonių skirtumai tarp valandų ir jų prognozės laike

```
[1] 1368 1574 1735 7050 7537 9331 9836 10632 11429
```

Jau anksčiau sudarytas modelis, tik ilgesnėms duomenų laiko eilutėms:

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:

```
plm(formula = fm.s, data = long, effect = "individual", model = "pooling")
```

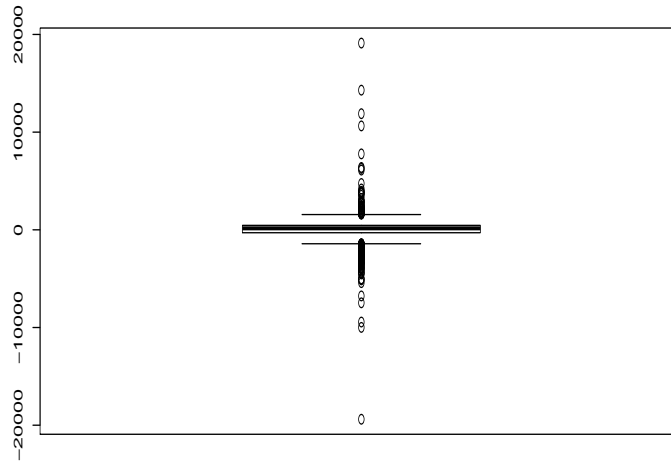
Unbalanced Panel: n=723, T=2-16, N=6153

Residuals :

	Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
	-22700.0	-332.0	69.3	412.0	38600.0

Coefficients :

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	1.8737e+05	3.1700e+04	5.9108	3.587e-09 ***
t	-9.3754e+01	1.5797e+01	-5.9351	3.098e-09 ***
s2	-7.6873e+01	4.9169e+01	-1.5634	0.11800
s3	-1.0511e+02	4.9633e+01	-2.1177	0.03424 *
s4	8.7291e+01	5.0463e+01	1.7298	0.08372 .
dsk	3.9628e+02	1.8675e+00	212.1952	< 2.2e-16 ***
atlyg	4.2060e-03	2.1167e-04	19.8709	< 2.2e-16 ***
ter	-9.8901e-01	1.0997e+00	-0.8993	0.36851
nace1	5.2527e-04	6.3577e-04	0.8262	0.40873

4 pav.: Skirtumų tarp valandų ir jų prognozių boxplot

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares: 2.5884e+11

Residual Sum of Squares: 1.125e+10

R-Squared : 0.95654

Adj. R-Squared : 0.95514

F-statistic: 16903.1 on 8 and 6144 DF, p-value: < 2.22e-16

Rezultatai tik pablogėjo. Nors įmonių skaičius mažesnis, t.y. paklaidų kvadratų sumos padidėjo. Nors ir su ilgesnėmis laiko eilutėmis, duomenys vistiek turi labai daug tuščių reikšmių. Todėl pagalvojau, kad juos galima užpildyti pasitelkus R f-ją *na.spline*. Rezultatai pateikti žemiau. Kintamųjų reikšmingumas sumažėjęs ir rezultatai tik pablogėjo.

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:

plm(formula = fm.s, data = long.na, effect = "individual", model = "pooling")

Balanced Panel: n=723, T=12, N=8676

Residuals :

Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
-23000	-701	-239	268	94400

Coefficients :

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	-2.1065e+04	8.7935e+04	-0.2395	0.8107
t	1.0869e+01	4.3833e+01	0.2480	0.8042
s2	-2.2560e+01	1.0172e+02	-0.2218	0.8245
s3	-3.5925e+01	1.0366e+02	-0.3466	0.7289
s4	1.0037e+02	1.0649e+02	0.9426	0.3459
dsk	3.7582e+02	4.2400e+00	88.6369	<2e-16 ***
atlyg	6.4654e-03	4.6738e-04	13.8333	<2e-16 ***
ter	-3.2631e+00	2.2504e+00	-1.4500	0.1471
nacel	-1.0060e-03	1.3448e-03	-0.7481	0.4544

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares: 3.2084e+11
Residual Sum of Squares: 9.6131e+10
R-Squared : 0.70037
Adj. R-Squared : 0.69965
F-statistic: 2532.35 on 8 and 8667 DF, p-value: < 2.22e-16

Taip pat tą patį modelį pritaikiau ir trumpoms laiko eilutėms:

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:

```
plm(formula = fm.s, data = short, effect = "individual", model = "pooling")
```

Unbalanced Panel: n=45, T=1-7, N=216

Residuals :

Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
-4090.0	-487.0	-40.8	317.0	13400.0

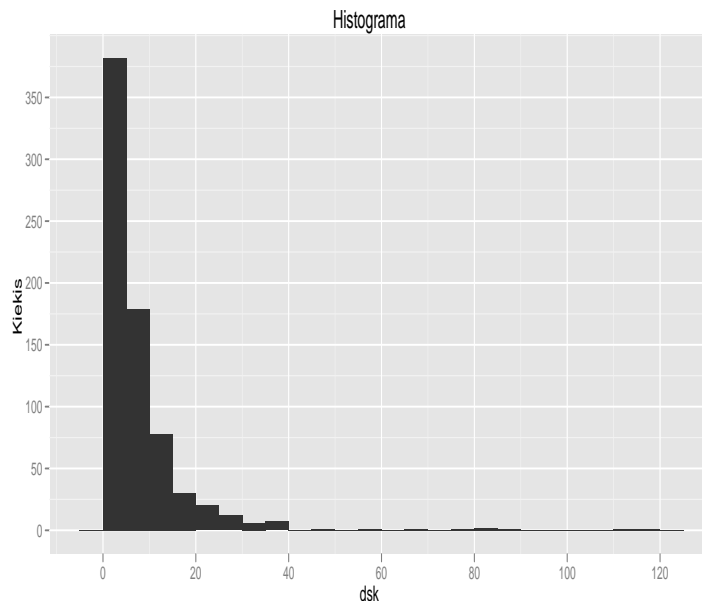
Coefficients :

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	5.4537e+04	2.3085e+05	0.2362	0.81348
t	-2.6654e+01	1.1493e+02	-0.2319	0.81684
s2	4.1659e+01	3.5548e+02	0.1172	0.90682
s3	1.7546e+02	3.5575e+02	0.4932	0.62239
s4	-3.8530e+01	3.6090e+02	-0.1068	0.91508
dsk	3.8532e+02	2.3039e+01	16.7249	< 2e-16 ***
atlyg	3.8330e-03	2.9308e-03	1.3079	0.19237
ter	1.4844e+01	7.2532e+00	2.0465	0.04197 *
nacel	-2.5119e-03	2.9458e-03	-0.8527	0.39481

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares: 2809100000
Residual Sum of Squares: 414530000
R-Squared : 0.85244
Adj. R-Squared : 0.81692
F-statistic: 149.472 on 8 and 207 DF, p-value: < 2.22e-16

Rezultatai taip pat nieko gero nežada. Bet ir nėra, ko norėti, kai laiko eilutės trumpesnės negu 4. Dar pabandysiu pagerinti ilgesniųjų laiko eilučių prognozes. Skaidysiu duomenis į keles grupes pagal įmonių dydį, t.y. *dsk*. Tai darysiu pagal histogramą ?? Pirmąją grupę sudarys įmonės su mažesniu nei 5 darbuotojų skaičiumi, antrąją – 5:10 darbuotojų, trečiąją – 10:20, ketvirtąją – 20:40 ir penktąją įmonės su 40 ir daugiau darbuotojų.

5 pav.: Ilgesniųjų laiko eilučių darbuotojų skaičiaus histograma

```
$gr1
$gr1$Summary
Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:
plm(formula = fm.s, data = datt, effect = "individual", model = "pooling")

Unbalanced Panel: n=376, T=2-16, N=2626

Residuals :
    Min. 1st Qu.  Median 3rd Qu.    Max.
-1740.0  -211.0   -20.5   208.0   3670.0

Coefficients :
              Estimate Std. Error t-value Pr(>|t|)
(Intercept)  9.3500e+04  1.3626e+04  6.8619 8.450e-12 ***
t             -4.6940e+01  6.7891e+00 -6.9141 5.894e-12 ***
s2              5.5413e+00  2.1305e+01  0.2601  0.79481
s3              1.6915e+01  2.1506e+01  0.7865  0.43164
```

```

s4          2.2854e+01  2.1874e+01  1.0448  0.29620
dsk         3.3360e+02  5.7455e+00  58.0625 < 2.2e-16 ***
atlyg       7.3894e-03  5.1654e-04  14.3056 < 2.2e-16 ***
ter         4.7941e-01  4.5031e-01  1.0646  0.28715
nace1       6.7825e-04  3.2355e-04  2.0963  0.03615 *
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

```

```

Total Sum of Squares:    1160700000
Residual Sum of Squares: 382100000
R-Squared               : 0.6708
    Adj. R-Squared      : 0.6685
F-statistic: 666.575 on 8 and 2617 DF, p-value: < 2.22e-16

```

```
$gr1$plm
```

```

Model Formula: val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1
<environment: 0x0595e908>

```

```

Coefficients:
(Intercept)          t          s2          s3          s4          dsk
 9.3500e+04 -4.6940e+01  5.5413e+00  1.6915e+01  2.2854e+01  3.3360e+02
      atlyg          ter          nace1
 7.3894e-03  4.7941e-01  6.7825e-04

```

```

$gr2
$gr2$Summary
Oneway (individual) effect Pooling Model

```

```

Call:
plm(formula = fm.s, data = datt, effect = "individual", model = "pooling")

```

```
Unbalanced Panel: n=184, T=3-16, N=1591
```

```

Residuals :
    Min. 1st Qu.  Median 3rd Qu.    Max.
-3650.0  -456.0    22.2   414.0 19000.0

```

```

Coefficients :
              Estimate Std. Error t-value Pr(>|t|)
(Intercept)  1.1930e+05  4.1044e+04  2.9067  0.003703 **
t            -5.8900e+01  2.0447e+01 -2.8807  0.004022 **
s2           -7.3866e+01  6.2538e+01 -1.1811  0.237724
s3           -1.0345e+02  6.3342e+01 -1.6332  0.102626
s4           -4.7733e+01  6.4393e+01 -0.7413  0.458640
dsk           3.4963e+02  8.7209e+00  40.0907 < 2.2e-16 ***
atlyg         4.2306e-03  5.4317e-04  7.7887  1.216e-14 ***
ter          -1.3116e-01  1.5076e+00 -0.0870  0.930684

```

```
nace1      -1.7381e-03  6.9145e-04 -2.5137  0.012046 *
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
Total Sum of Squares:    2.979e+09
Residual Sum of Squares: 1.209e+09
R-Squared      : 0.59414
Adj. R-Squared : 0.59078
F-statistic: 289.489 on 8 and 1582 DF, p-value: < 2.22e-16
```

```
$gr2$plm
```

```
Model Formula: val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1
<environment: 0x0940d5c8>
```

```
Coefficients:
(Intercept)      t          s2          s3          s4          dsk
1.1930e+05 -5.8900e+01 -7.3866e+01 -1.0345e+02 -4.7733e+01  3.4963e+02
      atlyg      ter      nace1
4.2306e-03 -1.3116e-01 -1.7381e-03
```

```
$gr3
$gr3$Summary
Oneway (individual) effect Pooling Model
```

```
Call:
plm(formula = fm.s, data = datt, effect = "individual", model = "pooling")
```

```
Unbalanced Panel: n=109, T=4-16, N=1144
```

```
Residuals :
      Min. 1st Qu.  Median 3rd Qu.    Max.
-11000    -585      115      661   10800
```

```
Coefficients :
      Estimate Std. Error t-value Pr(>|t|)
(Intercept)  3.9987e+05  7.1323e+04  5.6065 2.591e-08 ***
t             -2.0069e+02  3.5538e+01 -5.6473 2.059e-08 ***
s2            -2.3887e+01  1.0599e+02 -0.2254 0.8217325
s3            -9.3326e+01  1.0690e+02 -0.8730 0.3828228
s4             1.1523e+02  1.0876e+02  1.0595 0.2896002
dsk            3.6515e+02  8.3592e+00 43.6826 < 2.2e-16 ***
atlyg         3.6259e-03  5.3138e-04  6.8236 1.442e-11 ***
ter           -7.8089e+00  2.1531e+00 -3.6269 0.0002996 ***
nace1         4.0885e-03  1.3426e-03  3.0453 0.0023779 **
```

```
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Total Sum of Squares: 6.241e+09
 Residual Sum of Squares: 1811500000
 R-Squared : 0.70975
 Adj. R-Squared : 0.70416
 F-statistic: 346.924 on 8 and 1135 DF, p-value: < 2.22e-16

\$gr3\$plm

Model Formula: val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1
 <environment: 0x0504e36c>

Coefficients:

(Intercept)	t	s2	s3	s4	dsk
3.9987e+05	-2.0069e+02	-2.3887e+01	-9.3326e+01	1.1523e+02	3.6515e+02
	atlyg	ter	nace1		
	3.6259e-03	-7.8089e+00	4.0885e-03		

\$gr4

\$gr4\$Summary

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:

plm(formula = fm.s, data = datt, effect = "individual", model = "pooling")

Unbalanced Panel: n=44, T=9-16, N=640

Residuals :

Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
-11000.0	-918.0	83.4	948.0	38400.0

Coefficients :

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	1.7173e+05	1.8129e+05	0.9473	0.34387
t	-8.7030e+01	9.0339e+01	-0.9634	0.33573
s2	-2.4933e+02	2.6864e+02	-0.9281	0.35370
s3	-5.0674e+02	2.7132e+02	-1.8677	0.06227 .
s4	5.4017e+02	2.7506e+02	1.9638	0.04999 *
dsk	4.2566e+02	1.0577e+01	40.2453	< 2e-16 ***
atlyg	1.5370e-03	7.2438e-04	2.1218	0.03424 *
ter	1.4305e+01	8.6257e+00	1.6584	0.09773 .
nace1	2.9507e-03	3.2173e-03	0.9171	0.35942

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares: 1.5105e+10
 Residual Sum of Squares: 3580600000
 R-Squared : 0.76295
 Adj. R-Squared : 0.75223

F-statistic: 253.866 on 8 and 631 DF, p-value: < 2.22e-16

\$gr4\$plm

Model Formula: val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1
<environment: 0x029f4148>

Coefficients:

(Intercept)	t	s2	s3	s4	dsk
1.7173e+05	-8.7030e+01	-2.4933e+02	-5.0674e+02	5.4017e+02	4.2566e+02
atlyg	ter	nace1			
1.5370e-03	1.4305e+01	2.9507e-03			

\$gr5

\$gr5\$Summary

Oneway (individual) effect Pooling Model

Call:

plm(formula = fm.s, data = datt, effect = "individual", model = "pooling")

Unbalanced Panel: n=10, T=12-16, N=152

Residuals :

Min.	1st Qu.	Median	3rd Qu.	Max.
-22900	-1850	346	1890	20500

Coefficients :

	Estimate	Std. Error	t-value	Pr(> t)
(Intercept)	8.9031e+05	9.3180e+05	0.9555	0.340949
t	-5.3493e+02	4.0479e+02	-1.3215	0.188444
s2	-1.4006e+03	1.1034e+03	-1.2693	0.206381
s3	-8.4022e+02	1.1528e+03	-0.7289	0.467267
s4	2.7847e+02	1.1649e+03	0.2390	0.811418
dsk	4.1116e+02	1.5958e+01	25.7653	< 2.2e-16 ***
atlyg	6.0684e-03	1.2279e-03	4.9420	2.134e-06 ***
ter	-2.1521e+02	7.7158e+01	-2.7892	0.006004 **
nace1	2.6250e-01	8.3571e-01	0.3141	0.753896

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Total Sum of Squares: 3.9656e+10

Residual Sum of Squares: 3273400000

R-Squared : 0.91746

Adj. R-Squared : 0.86313

F-statistic: 198.676 on 8 and 143 DF, p-value: < 2.22e-16

\$gr5\$plm

```
Model Formula: val ~ t + s2 + s3 + s4 + dsk + atlyg + ter + nace1
<environment: 0x04fb1050>
```

Coefficients:

(Intercept)	t	s2	s3	s4	dsk
8.9031e+05	-5.3493e+02	-1.4006e+03	-8.4022e+02	2.7847e+02	4.1116e+02
atlyg	ter	nace1			
6.0684e-03	-2.1521e+02	2.6250e-01			

Padariusi prognozes ir suskaičiavusi jų skirtumą nuo realių darbo valandų, gavau, jog skaidymas į grupes pagerino absoliutinių skirtumų sumą, t.y:

```
> sum(abs(errors.long$Skirtumas), na.rm = TRUE)
```

```
[1] 1093791
```

```
> sum(abs(errors.gr$Skirtumas), na.rm = TRUE)
```

```
[1] 993769.5
```

Dar bandžiau padaryti paprastą tiesinę regresiją kiekvienai įmonei atskirai. Tačiau geresnių rezultatų gauti nepavyko. Galutines prognozes, bei skirtumus nuo realių valandų galima pamatyti šio dokumento prisegtuke pavadinimu *Prognoses.csv*.

3 Išvados

Labai gerų rezultatų gauti nepavyko. To priežastys gali būti:

- blogai sudarytas modelis
- per didelė įmonių įvairovė
- pasirinkti ne tie metodai
- ir k.t.